Toplumsal Cinsiyet ve Küresel Siyaset

Editör: Muharrem Doğan

Bu eserde ilk olarak, toplumsal cinsiyet ile uluslararası ilişkiler arasındaki ilişki ele alınmaktadır. Ardından da toplumsal cinsiyet bakış açısından uluslararası ilişkiler disiplinin küresel siyaseti yorumlama şekilleri incelenmektedir.

Feminist araştırma gündemi sosyolojiden siyaset bilimine, edebiyattan antropolojiye, tarihten coğrafyaya ve nihayetinde uluslararası ilişkilere kadar geniş bir çalışma alanı sunmaktadır. Dolayısıyla cinsiyete ve toplumsal cinsiyete dair varsayımlar güç, savaş ve çatışma gibi birçok tartışmalı konuda küresel siyasetin incelenmesi ve uygulamasıyla doğrudan ilişkilidir. Toplumsal cinsiyet yalnızca bireyler arası eşitsiz güç ilişkilerinin anlaşılmasında değil, aynı zamanda güçlü/zayıf, düzen/anarşi, iç/dış, savaş/barış gibi uluslararası siyaseti yakından ilgilendiren hiyerarşilerin ve iktidar ilişkilerinin kurulmasında da önemli bir rol oynamaktadır.

9 786257 424820

Şehit Adem Yavuz Sok.
Hitit Apt. 14/1 Kızılay - Ankara
Tel: 0 (312) 419 97 81
E-posta: info@siyasalkitap.com
www.siyasalkitabevi.com

siyasal kitabevi

@kitabevisiyasal @kitabevisiyasal siyasal kitabevi

Toplumsal Cinsiyet ve Küresel Siyaset Editör: Muharrem Doğan

siyasal kitabevi

Toplumsal Cinsiyet ve Küresel Siyaset

Editör: Muharrem Doğan

siyasal kitabevi

Toplumsal Cinsiyet ve Küresel Siyaset

Editör: Muharrem Doğan

Bu kitabın yayın hakkı SİYASAL KİTABEVİ'ne aittir. Yayınevinin ve yayınlayıcısının yazılı izni alınmaksızın kısmen veya tamamen alıntı yapılamaz, hiçbir şekilde kopyalanamaz, çoğaltılamaz ve yayınlanamaz.

Toplumsal Cinsiyet ve Küresel Siyaset

Editör: Muharrem Doğan
Yayınevi Editörü: Fatma Gedikoğlu
Kapak ve Sayfa Düzeni: Buse Dilara Dirim
©Siyasal Kitabevi Tüm Hakları Saklıdır.
2023 Mart, Ankara
ISBN No: 978-625-7424-82-0
Siyasal Kitabevi-Ünal Sevindik
Yayıncı Sertifika No: 14016
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay-Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
Baskı:
Sonçağ Yayıncılık Matbaacılık Reklam San Tic. Ltd. Şti.
Sertifika No: 47865
İstanbul Cad. İstanbul Çarşısı 48/48
Tel: 0(312) 341 36 67
Dağıtım:
Siyasal Kitabevi
Şehit Adem Yavuz Sok. Hitit Apt. 14/1
Kızılay/Ankara
Tel: 0(312) 419 97 81 pbx
Faks: 0(312) 419 16 11
e-posta: info@siyasalkitap.com
http://www.siyasalkitap.com

Toplumsal Cinsiyet ve Küresel Siyaset

İÇİNDEKİLER

ULUSLARARASI İLİŞKİLERE TOPLUMSAL CİNSİYETLE BAKMAK 7
MUHARREM DOĞAN

FEMİNİST TEORİDE SINIR TARTIŞMALARI: KAMUSAL VE ÖZEL OLANIN AYRIMI 27
İLKER YASİN DURMAZ

ULUS-DEVLETTEN KÜRESEL SİYASETE KADIN TEMSİLİ 47
GÖKHAN SIRMALI

ÇEVRESEL SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK VE TOPLUMSAL CİNSİYET 67
EMRAH ATAR

MEDYA VE TOPLUMSAL CİNSİYET: ANA AKIM ABD GAZETELERİNİN KADIN SAVAŞÇILARA YAKLAŞIMI 81
TURGAY DEMİR

AVRUPA BİRLİĞİ VE TOPLUMSAL CİNSİYET (EŞİTLİĞİ): İSTİHDAMDA EŞİTLİKTEN HER ALANDA EŞİTLİKÇİ BÜTÜNLEŞME İDEALİNE GEÇİŞ 107
SEVEN ERDOĞAN

AVRUPA KONSEYİ'NİN İHTİLAFLI BİR NORMU OLARAK TOPLUMSAL CİNSİYET VE ONTOLOJİK KAYGILAR 129
MURAT POYRAZ

GÖÇ VE SOVYET SONRASI TOPRAKLARDA TOPLUMSAL CİNSİYET REJİMİ 151
BETÜL KOCAOĞLU DÜNDAR

CİNSİYETLENDİRİLMİŞ BİR SINIR MOBİLİTESİ PRATİĞİ OLARAK ULUSÖTESİ "AHLAKSIZ" TURİZM: TÜRKİYE -GÜRCİSTAN VE TÜRKİYE-BULGARİSTAN SINIRLARI ÖRNEKLERİ 173
ESEN BURCU ÖZCAN

ORYANTALİZM VE SELF ORYANTALİZM PERSPEKTİFİNDEN MISIR'IN KADINI: CİHAN SEDAT 195
MEHMET ALİ MERT

TANZİMAT DÖNEMİNDE KADINLARIN ÖZGÜRLEŞEMEME SORUNU VE DEVLETİN MÜDAHALELERİ: OSMANLI DEVLETİ'NDE OTORİTER MODERNLEŞME 209
BURAK KOÇAK, SELİN ÖZBEDEN

Çevresel Sürdürülebilirlik ve Toplumsal Cinsiyet

Emrah Atar[1]

Giriş

Çevre tüm canlıların ortak yaşam alanını ifade etmektedir. Yaşanılır bir çevreye sahip olmak sadece insanlar için değil diğer canlılar için de olmazsa olmaz göstergelerden birisi olmuştur. Çevre bir bütün olarak bütün canlıları etkilediği gibi, tüm canlılar tarafından da olumlu veya olumsuz olarak etkilenmektedir. Günümüz küreselleşen dünyasında çevre ve çevresel sorunlar konusu en önemli konulardan birisi olmaya başlamış ve özellikle de 1960'lı yıllardan başlayarak 2000'li yıllar ile beraber ilk sıralarda yer almıştır. Her türlü kirlilik, nüfus artışı, atık bertarafı, iklim değişikliği, küresel ısınma, sera etkisi gibi etmenler bugün çevremizin yaşanılabilirliğinin tartışılmasına sebep olmaktadır. Bu sorunların giderilmesi ve daha yaşanılır bir atmosferin oluşturulması uygulanacak çevre politikaları ile mümkündür. Bu politikaların ve sonuçlarının sürdürülebilir bir hale getirilmesi noktasında insan ve çevre arasında bir denge kurmak ve bu dengeyi bireysel, kurumsal ve ulus devlet düzeyinde çeşitli çevre koruma programları doğrultusunda uygulanmak da ayrıca önemlidir. Özele indirgediğimiz zaman ise, bugün küresel ölçekte en fazla tartışılan çevresel sorun olan iklim değişikliği konusu ulus ötesi bir vurgu ile irdelenmektedir. İklim değişikliği ile mücadelede sürdürülebilir bir mekanizmanın oluşturulması hedefler arasında önemli bir noktadadır.

Ancak, çevresel sürdürülebilirlik, tüm canlılara birçok etkisi olan çok önemli bir küresel sorun haline gelmiştir. Çevresel sürdürülebilirliğin sağlanması ile beraber günümüz ve gelecek kuşakların sağlıklı ve refah seviyesi yüksek bir çevre ile desteklenmesi hedeflenerek doğal kaynakları ve küresel ekosistemleri koruma sorumluluğu olarak nitelendirilmektedir. Çevresel sürdürülebilirlik ile beraber çevresel yönetişim konusu da hem yerel hem ulusal hem de uluslararası açıdan incelenmiştir (Bennett, 2015). Çevresel yönetişim, çevre ile ilgili teşvikler, bilgi, kurumlar, karar verme ve davranışlardaki değişiklikleri hedefleyen müdahalelerle eş anlamlıdır (Elabass & Rahman, 2018). Daha spesifik olarak incelendiği zaman ise, çevresel yönetişim, siyasi aktörlerin

[1] Dr. Öğretim Üyesi, Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü. ORCID ID: https://Orcid.Org/0000-0003-1221-5415.

rını etkin kullanımı, yenilenebilen ürünlerin tercih edilmesi, atık azaltımında bilinçli hareketleri bu sürece verdikleri olumlu göstergelerdir. Bu açıdan bakarsak, toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlamak sadece temel insan haklarından ibaret değildir. Aynı zamanda dünyada çevresel koruma, sürdürülebilir kalkınma ve insan güvenliği için çok önemli bir araç olduğunu da göreceğiz. Kadınların veya çocukların sürece dahil edilmesi noktasında geç kalınmış olsa da bundan sonra atılacak adımlarda önemli etkiye sahip olacaklardır. Çevresel sürdürülebilirliğin arttırılması noktasında kadınlar ve çocuklar önemli birer paydaş olarak karşımıza çıkacaklardır. Resmi veya gayriresmi imkanlar ile bunun etkilerini yerel, ulusal ve ulus ötesi ortamda görmeye ve sonuçlarını da yakın zamanda almaya başlayacağız. Çevresel sürdürülebilirlik, çevresel adalet, iklim adaletinde gelinen nokta ise bu mücadelenin seviyesine bağlı olarak önümüzdeki süreçte karşımıza çıkacaktır.

KAYNAKÇA

Alıca, S. S. G. (2017). KADIN VE ÇEVRE. *Türkiye Barolar Birliği Dergisi*, *2017*, 151–172.

Alston, M. (2014). Gender mainstreaming and climate change. *Women's Studies International Forum*, *47*, 287–294.

Bastian, L., Gilligan, M., & Clabots, B. (2016). Gender and Protected Areas: Exploring National Reporting to the Ramsar Convention and the World Heritage Convention. *Washington, DC: IUCN Global Gender Office*.

Bennett, N. J. (2015). *Governing marine protected areas in an interconnected and changing world*. JSTOR.

Benoist, A., & Bessou, C. (2018). *Soil organic carbon, climate change, and soil quality: A mapping of existing methods for LCA*.

Boyd, E. (2002). The Noel Kempff project in Bolivia: Gender, power, and decision-making in climate mitigation. *Gender & Development*, *10*(2), 70–77.

Brown, H. C. (2011). Gender, climate change and REDD+ in the Congo Basin forests of Central Africa. *International Forestry Review*, *13*(2), 163–176.

Carlassare, E. (2000). Socialist and cultural ecofeminism: Allies in resistance. *Ethics and the Environment*, *5*(1), 89–106.

Crenshaw, K. (2013). Demarginalizing the intersection of race and sex: A black feminist critique of antidiscrimination doctrine, feminist theory and antiracist politics. In *Feminist legal theories* (pp. 23–51). Routledge.

Denton, F. (2002). Climate change vulnerability, impacts, and adaptation: Why does gender matter? *Gender & Development*, *10*(2), 10–20.

Dong, Y., & Hauschild, M. Z. (2017). Indicators for environmental sustainability. *Procedia Cirp*, *61*, 697–702.

Edvardsson Björnberg, K., & Hansson, S. O. (2013). Gendering local climate adaptation. *Local Environment*, *18*(2), 217–232.

Elabass, M. A., & Rahman, W. A. A. (2018). Gender analysis of environmental governance in formal institutions. *Ahfad Journal*, *35*(2).

Fonjong, L. N. (2008). Gender Roles and practices in natural resource management in the North West Province of Cameroon. *Local Environment*, *13*(5), 461–475.

Foster, E. A. (2016). Gender and sustainable development. In *Handbook on Gender in World Politics* (pp. 446–454). Edward Elgar Publishing.

Fröhlich, J., & Knieling, J. (2013). Conceptualising climate change governance. In *Climate change governance* (pp. 9–26). Springer.

Gay-Antaki, M. (2020). Feminist geographies of climate change: Negotiating gender at climate talks. *Geoforum*, *115*, 1–10.

Goodland, R. (1995). The concept of environmental sustainability. *Annual Review of Ecology and Systematics*, 1–24.

Huyer, S. (2015). Gender and international climate policy. *CCAFS Info Note. Copenhagen, Denmark: CGIAR Research Program on Climate Change, Agriculture and Food Security (CCAFS). Ampaire EL, Happy P, van Asten P, Radeny M*.

Leach, M., Mearns, R., & Scoones, I. (1999). Environmental entitlements: Dynamics and institutions in community-based natural resource management. *World Development*, *27*(2), 225–247.

Lorentzen, L. A., & Eaton, H. (2002). Ecofeminism: An overview. *The Forum on Religion and Ecology at Yale*.

MacGregor, S. (2010). 'Gender and climate change': From impacts to discourses. *Journal of the Indian Ocean Region*, *6*(2), 223–238.

MacGregor, S. (2017). Moving beyond impacts: More answers to the 'gender and climate change'question. In *Understanding climate change through gender relations* (pp. 15–30). Routledge.

Mago, P., & Gunwal, I. (2019). *Role of Women in Environment Conservation* (SSRN Scholarly Paper No. 3368066). https://doi.org/10.2139/ssrn.3368066

Merchant, C. (2012). *Radical ecology: The search for a livable world*. Routledge.

Nelson, V., Meadows, K., Cannon, T., Morton, J., & Martin, A. (2002). Uncertain predictions, invisible impacts, and the need to mainstream gender in climate change adaptations. *Gender & Development*, *10*(2), 51–59.

Ongoro, E. B., & Ogara, W. (2012). *Impact of climate change and gender roles in community adaptation: A case study of pastoralists in Samburu East District, Kenya*.

Özdemir, H., & Aydemir, D. (2019). Ekolojik yaklaşımlı feminizm/ekofeminizm üzerine genel bir değerlendirme: Kavramsal analizi, tarihi süreci ve türleri. *Akdeniz Kadın Çalışmaları ve Toplumsal Cinsiyet Dergisi*, *2*(2), 261–278.

Pearse, R. (2017). Gender and climate change. *Wiley Interdisciplinary Reviews: Climate Change*, *8*(2), e451.

Plumwood, V. (1986). Ecofeminism: An overview and discussion of positions and arguments. *Australasian Journal of Philosophy*, *64*(sup1), 120–138.

Redclift, M. R. (1987). *Sustainable development: Exploring the contradictions (London, New York: Mathnen)*.

Rico, M. N. (1998). *Gender, the environment and the sustainability of development*.

Roehr, U. (2007). Gender, climate change and adaptation. Introduction to the gender dimensions. *Both Ends Briefing Paper Series*, *2*.

Salleh, A. (1992). The ecofeminism/deep ecology debate. *Environmental Ethics*, *14*(3), 195–216.

Shiva, V. (1989). Staying Alive: Women. *Ecology and Development. London: Zed Books*.
Smith, A. (1997). Ecofeminism Through an Anticolonial Framework. In *Ecofeminism: Women, Culture, Nature* (pp. 21–37). Indiana Univ Pr.
Steffen, W., Richardson, K., Rockström, J., Cornell, S. E., Fetzer, I., Bennett, E. M., Biggs, R., Carpenter, S. R., De Vries, W., & De Wit, C. A. (2015). Planetary boundaries: Guiding human development on a changing planet. *Science*, *347*(6223), 1259855.
Sutton, P. (2004). A perspective on environmental sustainability. *Paper on the Victorian Commissioner for Environmental Sustainability*, 1–32.
Topgül, S. (2012). Kadin ve Doğa İlişkisi: Ekofeminizm. *Sosyoloji Dergisi*, *27*, 71–83.
Ünder, H. (1996). *Çevre felsefesi: Etik ve metafizik görüşler*. Doruk Kitabevi.
United Nations. (n.d.). *Beijing Declaration and Platform for Action, Beijing +5 Political Declaration and Outcome*. UN Women – Headquarters. Retrieved 28 October 2022, from https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2015/01/beijing-declaration
United Nations. (2015). *Transforming our World: The 2030 Agenda for Sustainable Development .:. Sustainable Development Knowledge Platform*. https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld/publication
United Nations, U. (1987). Our common future. *Report of the World Commission on Environment and Development*.